

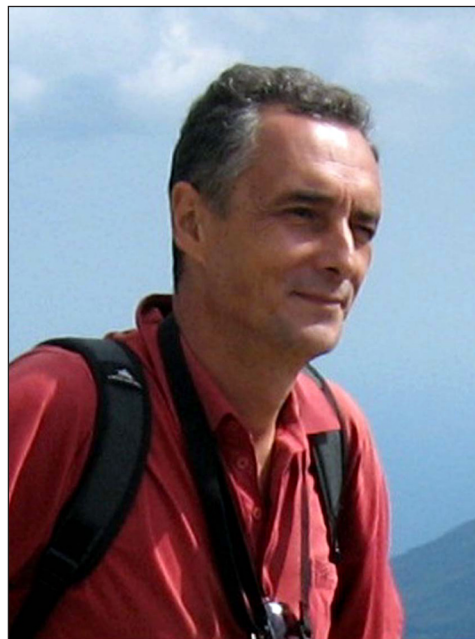

ПАМ'ЯТІ ВЛАДИСЛАВА ГРИГОРОВИЧА ПЕТРЕНКА (7.04.1958—5.06.2017)

---

5 червня 2017 р. несподівана смерть вирвала з археологічних шерех нашого колегу Владислава Григоровича Петренка. Це відгукнулося великим болем у серцях багатьох археологів, його рідних та друзів.

Владислав Григорович Петренко народився 7 квітня 1958 р. в Одесі. Можна сказати, усе життя його було пов'язане з Одеським археологічним музеєм. Адже там багато років працювала художником його мати — Ганна Олександрівна. Він неодноразово розповідав, що у підсобці під сходами, біля фондів вона годувала сина груддю. Не дивно, що «дитина музею» захопилася археологією. Вже з юності Владислав проявив себе талановитим археологом. Утім, спочатку він закінчив, за наполегливою рекомендацією батьків, Одеський інститут холодильної промисловості, причому з червоним дипломом. Працюючи на виробничому об'єднанні «Кисеньмаш» інженером, В.Г. Петренко навіть мав раціоналізаторські пропозиції. Але жити без археології він не зміг. Приймаючи участь у розкопках античних поселень біля с. Надлиманське, Владислав спостерігав за багатошаровою пам'яткою, розташованою у сусіднього с. Маяки, де головне місце займали комплекси усатівської культури, вивчення якої стало справою усього його життя. В 1980—1986 рр. навчався на історичному факультеті Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова, який закінчив заочно. У 1983—1985 рр. працював молодшим науковим співробітником за госпдоговірною темою на тому ж факультеті. У 1983—1984 рр. як керівник загону приймав участь у розкопках поселення сабатинівської культури Воронівка II (згодом був співавтором відповідної підсумкової колективної монографії), у 1984 р. керував розкопками кургану у с. Старі Біляри. У 1984—1985 рр. В.Г. Петренко розкопував кургани в с. Усатове. Про його ретельне ставлення до збереження археологічної спадщини свідчить, зокрема, відновлення насипу одного з розкопаних курганів. Безсумніву, немало нервів було витрачено у боротьбі з господарниками та чиновниками з приводу охорони пам'яток. З 1985 р. до останніх днів В.Г. Петренко пра-

цював в Одеському археологічному музеї: спочатку недовго екскурсиводом, потім молодшим і багато років науковим співробітником відділу експонування матеріалів. З 1986 р. керував (з перервами) розкопками вищезгаданої пам'ятки у с. Маяки. Взагалі В.Г. Петренко приймав участь у роботах багатьох археологічних експедицій, досліджував ґрунтовий могильник новоданилівського типу Кошари I, який на разі став найбільшою поховальною пам'яткою раннього енеоліту в Північному Причорномор'ї (2001, 2013—2014), керував розкопками курганів у м. Біляївка (2006 р.) та у с. Холодна Балка (2007 р.). Плідно займався дослідженнями західних степових груп пізнього енеоліту та початкових етапів епохи бронзи, проблемами взаємовідношень землеробів та скотарів причорноморських районів стародавньої Європи («Трипілля та степ»).

Однак, найбільш вагомий внесок В.Г. Петренко вніс у вивчення усатівської культури. На основі дослідження найцікавіших усатівських комплексів європейського рівня йому вдалося значно просунути вперед розв'язання багатьох проблем господарського, соціального, духовного, ідеологічного життя її носіїв, скорегувати хронологію пам'яток, та інше. Попри

багаторічне розуміння усатівської культури, як пізньотрипільської, В.Г. Петренко довів її інше походження — при тісних зв'язках з Трипіллям, вона сформувалася на базі Хаджидерської енеолітичної групи та археологічної культури Чернавода I, елементи якої, дослідник, до речі, виявив серед матеріалів Усатівського поселення («Я дарю ее Україні!» — небезпідставно вигукнув він на одній з наукових конференцій). Городища Усатове та Маяки дослідник вважав обрядовими центрами. В.Г. Петренку належить багато високоякісних друкованих, у т. ч. за кордоном, наукових робіт. Дослідник відзначався сумлінністю, наполегливістю, любов'ю та безкорисною відданістю до своєї роботи. Але ентузіазм не знімав з нього відповідальності за свою родину (батька втратили троє дітей). Працюючи в музеї, В.Г. Петренко докладав багато зусиль в будівництво експозиції. За його участю було відновлено розділи кам'яного віку, трипільської культури та інші. Маючи хист до креслення та малювання ним було зроблено деякі реконструкції та художнє оформлення експозиції.

Співчутливий, розумний, освічений, він був порядною, благородною, культурною, словом, інтелігентною, людиною, з якою було приємно і працювати, зокрема, у полі, і відпочивати, а спілкуватися — надзвичайно цікаво. Мав заслужений авторитет серед колег, та й не тільки серед них. Талановитості, професіоналізму, ерудиції В.Г. Петренка як вченого, хоча він так і не захистив дисертації, над якою працював під керівництвом відомого археолога К.К. Черниш, можуть позаздрити деякі доктори історичних наук. На жаль, у силу обставин останні роки життя не можна вважати розквітом його творчої діяльності, хоча було багато намірів, надій. Втім, він і тоді, звісно, працював. Наприклад, над енциклопедією культури Кукутень-Трипілля, що повинна вийти у Румунії. Шкода, що багато залишилось не втіленим. Зокрема, монографія по Усатівському комплексу, якій В.Г. Петренко присвятив багато років творчого життя.

Гірка, непоправна втрата... Світла пам'ять про Владислава Григоровича Петренка, Археолога і Людину, назавжди залишиться в наших серцях.

ДО 80-РІЧЧЯ ОЛЕГА ВАСИЛЬОВИЧА СУХОБОКОВА

У 2017 р. виповнюється 80 років з дня народження Олега Васильовича Сухобоківа. Співробітники відділу давньоруської та середньовічної археології, де працював науковець, пам'ятають свого колегу і відзначають цей ювілей. У наступному році виповниться також десять років, як О.В. Сухобоківа несподівано пішов із життя. Тепер впевнено можемо стверджувати, що з відходом Олег Васильович у вічність не тільки скінчилася ціла епоха, але оголилися зяючі прогалини у розвитку лівобережної слов'яно-руської середньовічної археології. З часом вони стають помітнішими та очевиднішими.

Учений з непересічним талантом, енциклопедичними знаннями і широкими науковими та філософськими уявленнями, Олег Васильович був справжнім науковим «господарем» Лівобережжя України. Ніхто не знав загальної ет-

